	دورهٔ دوم متوسطه	
ردیف	سؤالات	نمره

بخش اول: فارسی (۱۰ نمره)

۱- متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید:

«اگرچه دانش‌آموزان، برای به دست گرفتن خودکار، بی‌صبرند و به خیال خودشان، نوشتن با خودکار برایشان لذّت‌بخش است؛ امّا بعدها که رفتند در فهرست بدخط‌ها، تازه متوجّه می‌شوند که این هوس بچّگانه کار دستشان داده است.»

الف) برای هر یک از واژگان زیر، یک هم‌خانواده بنویسید. ۰/۵

صبر: خیال:

ب) نقش واژه‌های مشخّص شدهٔ زیر را بنویسید. ۰/۵

«نوشتن با خودکار برایشان لذّت‌بخش است.»

پ) با توجّه به فعل «داده است» جدول زیر را کامل کنید: ۰/۵

فعل	اول شخص جمع ماضی استمراری	دوم شخص مفرد مضارع اخباری
داده است		

۲- معنی واژگان مشخّص شدهٔ زیر را بنویسید. ۱

الف) از یال و غارب به زیر آمد. گُرده را برآورد.

ب) مرگت چنان زندگی را به سُخره گرفت / که مردنی چنان / غبطهٔ بزرگ زندگانی شد.

۳- متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید:

«به زبان، دیگر مگو و به دل دیگر مدار، تا گندم‌نمای جوفروش نباشی. به وقت نومیدی امیدوارتر باش و نومیدی را در امید بسته دان و امید را در نومیدی.»

الف) یک کنایه در این متن بیابید و معنی آن را بنویسید. ۰/۵

ب) در این متن، بین چه واژه‌هایی مراعات نظیر وجود دارد؟ ۰/۵

۴- غلط‌های املایی را در نوشته‌ها و سروده‌های زیر بیابید و درست آنها را بنویسید. ۱

الف) رنج هیچ‌کس را ضایع مکن و همه کس را به سزا، حق‌شناس باش، خاصّه غرابت خویش را

ب) شفق، آینه‌دار نجابتت / و فلق، مهرابی / که تو در آن / نماز صبح شهادت گذارده‌ای.

پ) بدان کوش که به هر مُهالی از حال و نهاد خویش بنگردی.

۵- نام پدیدآورندگان هر یک از آثار زیر را بنویسید. ۰/۵

الف) اتاق آبی ب) قابوس‌نامه

۶- سروده‌ها و نوشته‌های زیر را به فارسی روان برگردانید:

الف) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد ۰/۷۵

ب) دست معلم از وقب حیوان روان شد. فرود آمد. لب را به اشاره صورت داد. ۰/۷۵

پ) هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حضیض هم می‌توان عزیز بود ۰/۵

۷- چرا نویسنده چنین توصیه‌ای می‌کند؟ «اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن.» ۰/۵

۸- با توجّه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید:

«معلّم مرغان را گویا می‌کشید؛ گوزن را رَعنا رَقَم می‌زد؛ خرگوش را چابک می‌بست؛ سگ را روان گرته می‌ریخت؛ اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود.»

الف) منظور از گرته می‌ریخت چیست؟ ۰/۵

ب) دو اصطلاح در این نوشته بیابید که به معنی «نقّاشی کشیدن» است. ۰/۵

پ) مفهوم جملهٔ «حرفی به کارش بود» را بنویسید. ۰/۵

۹- بیت بعدی سرودهٔ زیر را بنویسید. «تا عهد تو در بستم، عهد همه بشکستم بعد از تو روا باشد نقض همه پیمان‌ها»	۱
بخش دوم: نگارش (۱۰ نمره) **الف) بازشناسی (۱ نمره)** **۱۰- چرا متن زیر ذهنی است؟ یک دلیل برای آن بنویسید.** خدا گفت: «تو سیاهی. سیاه چونان مرکّب که زیبایی را از آن می‌نویسند و زیبایی‌ات را بنویس. اگر تونباشی، آب من چیزی کم خواهد داشت. خود را از آسمانم دریغ نکن.» **۱۱- در هر یک از نمونه‌های زیر از چه شگردی برای نوشتن متن استفاده شده است؟(گزین گفته‌ها، اگرنویسی، بارش فکری)** الف) آیا می‌توان در کنار رودخانه‌ها، توربین آبی گذاشت؟ ب) اگر در مدرسه نظم نباشد، چه مشکلاتی پدید می‌آید؟	۰/۵ ۰/۵
ب) سازه‌های نوشتار (۲ نمره) **۱۲- شعر زیر را بخوانید، سپس درک و دریافت خود را در یک بند بنویسید.** غنچه با دل گرفته گفت: زندگی لب ز خنده بستن است گوشه‌ای درون خود نشستن است گل به خنده گفت: زندگی شکفتن است با زبان سبز راز گفتن است گفت‌وگوی غنچه و گل از درون باغچه با هم به گوش می‌رسد تو چه فکر می‌کنی؟ کدام یک درست گفته‌اند؟ من فکر می‌کنم گل به راز زندگی اشاره کرده است هر چه باشد، او گل است گل یکی دو پیرهن بیشتر ز غنچه پاره کرده است. **۱۳- مَثَل‌های زیر را بخوانید، سپس یکی را انتخاب کنید و آن را گسترش دهید.** - مرغ همسایه غاز است. - گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی. - هم خدا را می‌خواهد، هم خرما را. - یک ده آباد بهتر از صد شهر ویران. **۱۴- حکایت زیر را بخوانید و آن را به زبان ساده بازنویسی کنید.** «گویند که بطی (مرغابی) در آب روشنایی ستاره می‌دید. پنداشت که ماهی است. قصدی می‌کرد تا بگیرد و هیچ نمی‌یافت. چون بارها بیازمود و حاصلی ندید، فرو گذاشت (رها کرد). دیگر روز هر گاه که ماهی بدیدی، گمان بُردی که همان روشنایی است. قصدی نپیوستی و ثمرت (نتیجه) این تجربت آن بود که همه روز گرسنه بماند.»	۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵
پ) آفرینش(۵ نمره) **۱۵- موضوعی را انتخاب کنید و با بهره‌گیری از روش‌های بارش فکری، اگرنویسی و گزین‌گفته‌ها، پرسش‌هایی مناسب دربارهٔ آن طرح کنید. سپس چند پرسش را از بین آنها انتخاب کنید و به آنها پاسخ دهید.** **موضوع:** **پرسش‌ها:** **پرسش‌های انتخاب‌شده:** **متن تولیدی:**	۴
ت)رعایت نشانه‌های نگارشی	۱/۵
ث)املای واژگان (نداشتن غلط املایی)	۱/۵

پاسخ آزمون ۱	امتحان درس: فارسی و نگارش دهم	نوبت امتحان: دی‌ماه (نیم‌سال اوّل)
	رشتهٔ فنّی و حرفه‌ای، کاردانش دورهٔ دوم متوسّطه	مدّت امتحان: ۹۰ دقیقه

بخش اوّل: فارسی (۱۰ نمره)

۱- الف) صبر: صابر، صبور (یک مورد، ۰/۲۵) خیال: تخیّل، خیالات (یک مورد، ۰/۲۵)
ب) خودکار: متمّم (۰/۲۵) لذّت‌بخش: مسند (۰/۲۵)
پ) می‌دادیم (۰/۲۵) می‌دهی (۰/۲۵)

۲- الف) غارب: میان دو کتف (۰/۲۵) گرده: پشت، بالای کمر (۰/۲۵) / ب) سخره: مسخره کردن، ریشخند (۰/۲۵) /غبطه: رشک بردن، حال و روز کسی را آرزو کردن، بی‌آنکه خواهان زوال آن باشیم.

۳- الف) گندم‌نمای جو فروش نباش: دورو و ریاکار نباش. (۰/۵)
ب) زبان- دل / گندم- جو (یک مورد، ۰/۵)

۴- الف) غرابت: قرابت (۰/۲۵) / ب) مهراب: محراب (۰/۲۵) / گذارده‌ای: گزارده‌ای (۰/۲۵) / پ) مهالی: محالی (۰/۲۵)

۵- الف) سهراب سپهری (۰/۲۵) ب) عنصرالمعالی کیکاووس (۰/۲۵)

۶- الف) ای دل به گونه‌ای زندگی کن که اگر روزی اشتباهی کردی، حتّی فرشتگان هم دست به دعا برداشته و از تو حمایت کنند. (۰/۷۵)
ب) معلم، نقاشی را از گودی چشم حیوان شروع کرد. به سمت پایین آمد. لب اسب را به سرعت کشید. (۰/۷۵)
پ) هیچ گودالی را این گونه بلند و باارزش ندیده بودم. در پایین‌ترین جای زمین هم می‌توان ارزشمند و عزیز بود. (۰/۵)

۷- زیرا این کار کودکان است و سبب می‌شود که شخصیت انسان، متغیّر باشد. (۰/۵)

۸- الف) طرح چیزی به کمک گرده یا خاکهٔ رنگ یا زغال، نسخه‌برداری از روی یک تصویر یا طرح (۰/۵) / ب) می‌بست، رقم می‌زد، گرته می‌ریخت (دو مورد، ۰/۵) / پ) مشکل داشت (جای حرف داشت) (۰/۵)

۹- تا خار غم عشقت آویخته در دامن کوته‌نظری باشد رفتن به گلستان‌ها (۱)

بخش دوم: نگارش (۱۰ نمره)

۱۰- زیرا در این نوشته، امور ذهنی و خیالی بیشتر دیده می‌شود و از محدودهٔ حواس ظاهر فراتر رفته است. (۰/۵)

۱۱- الف) بارش فکری (۰/۲۵) / ب) اگرنویسی (۰/۲۵)

۱	متن‌های زیر را به فارسی روان معنی کنید. الف) رنج هیچ کس ضایع مکن و همه کس را به سزا حق‌شناس باش، خاصّه قرابت خویش را ب)اسب از پهلو، اسبی خود را به کمال نشان می‌داد. پ) گرت هواست که معشوق نگسلد پیوند نگاه دار سر رشته تا نگه دارد. ت) در فکر آن گودالم که خون تو را مکیده است/ هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم. / در حضیض هم می‌توان عزیز بود.	۲
۲	معنی واژگان مشخص شده را بنویسید. الف) از یال و غارب به زیر آمد. گرده را برآورد ب)مرگت چنان زندگی را به سخره گرفت که مردنی چنان غبطه بزرگ زندگانی شد	۱
۳	متن زیر را بخوانید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار، تا گندم نمای جو فروش نباشی. به وقت ناامیدی امیدوار باش و نومیدی را در امید بسته دان و امید را در نومیدی. الف)یک کنایه در این متن بیابید و معنی آن را بنویسید. ب) در این متن بین چه واژه‌هایی مراعات نظیر وجود دارد؟	۱
۴	غلط‌های املایی را در نوشته‌ها و سروده‌های زیر بیابید و درست آن‌ها را بنویسید. الف) شفق آیینه دار نجابتت/ و فلق، مهرابی/ که تو در آن / نماز صبح شهادت گذارده‌ای ب) بدان کوش که به هر مُهالی از حال و نهاد خویش بنگردی. پ) معلم که از مخمسه رسته بود.	۱
۵	چرا نویسنده چنین توصیه‌ای می‌کند؟ «اثر غم و شادی پیش مردمان برخود پیدا مکن»	۰/۵
۶	انواع «و» را در جملات زیر مشخص کنید. (و عطف، ربط) الف) اول وقت بود و زنگ نقاشی ما بود ب) زندگی و سفر مانند هم هستند.	۰/۵
۷	انواع حذف را در جملات زیر مشخص کنید. الف) آرزو گفت: از نمایشگاه کتاب چه خبر؟ ب) نومیدی را در امید بسته دان و امید را در نومیدی .	۰/۵

۸	بیت بعدی سروده زیر را بنویسید. تا عهد تو در بستم، عهد همه بشکستم بعد از تو روا باشد نقض همه پیمان‌ها	۱
۹	بیت‌های زیر را از نظر کاربرد آرایه ایهام بررسی کنید. گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید	۰/۵
۱۰	با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. معلم مرغان را گویا می‌کشید، گوزن را رعنا رقم می‌زد، خرگوش را چابک می‌بست، سگ را روان گرته می‌ریخت. اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود. الف) منظور از گریه می‌ریخت چیست؟ ب) دو اصطلاح در این نوشته بیابید که به معنی«نقاشی کشیدن است. پ) مفهوم جمله «حرفی به کارش بود» را بنویسید.	۱/۵
۱۱	برای هر کدام از کلمات زیر یک هم‌خانواده بنویسید. الف) معاش: ب) حضرت:	۰/۵
۱۲	چرا متن زیر ذهنی است؟ یک دلیل برای آن بنویسید. خدا گفت: تو سیاهی، چونان مرکب که زیبایی را از آن می‌نویسد و زیبایی ات را بنویس. اگر تو نباشی آب من چیزی کم خواهد داشت. خود را از آسمانم دریغ نکن.	۰/۵
۱۳	در هر یک از نمونه‌های زیر از چه شگردی برای نوشتن متن استفاده شده است؟ گزین گفته، اگر نویسی ، بارش فکری). الف) آیا می‌توان در کنار رودخانه‌ها،توربین آبی گذاشت؟ ب) اگر در مدرسه نظم نباشد چه مشکلاتی پدید می‌آید؟	۰/۵
۱۴	یکی از مثل‌های زیر را انتخاب کرده و گسترش دهید. الف) برو کار می کن مگو چیست کار ب) از کوزه همان برون تراود که در اوست. پ) کوه به کوه نمی‌رسد آدم به آدم می‌رسد.	۲
۱۵	یکی از موضوع‌های زیر را انتخاب کرده و متن تولیدی بنویسید. الف) گزارشی درباره فعالیت‌های یک روز تعطیل بنویسد. ب) متن عینی درباره هنرستان رضوان ج) متن ذهنی درباره زمستان.	۲
۱۶	موفق باشید	۲۰